

Justitsministeriet
Strafferetskontoret
Slotsholmsgade 10
1216 København K

København, den 21. august 2011

Vedrørende høring over Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1526/2011 om tilhold, opholdsforbud og bortvisning.

Foreningen Joan-Søstrene har ved mail den 1. juli 2011 modtaget ovennævnte betænkning til høring.

Joan-Søstrene, der som forening i over 35 år har ydet rådgivning til kvinder udsat for sexualiseret vold, herunder vold i parforhold, har med interesse læst udvalgets betænkning. Betænkningen afspejler tydeligt den indlevelse, som udvalgets medlemmer har over for de forurettedes vanskelige situation. Da Joan-Søstrenes udgangspunkt i forhold til betænkningen netop er de forurettedes situation, er det positivt at se en så dybdegående gennemgang af problemstillingerne.

Som udgangspunkt er det formålstjenligt, at der laves et samlet regelsæt om tilhold, opholdsforbud og bortvisning. Joan-Søstrene finder det ikke mindst væsentligt, at;

- stalking bliver defineret og kriminaliseret særskilt,
- betingelserne for tilhold optages i loven og dermed klargøres retstilstanden, hvilket formentlig er til stor hjælp for både forurettede og politiet,

- der laves en særlig regel om tilhold, når en person har været udsat for grov personfarlig kriminalitet, idet denne bestemmelse netop tilsigter at give ofrene eller deres nærmeste en udvidet beskyttelse,
- tilhold kan udstedes af en anden politikreds end den, hvor den forurettede opholder sig,
- der udarbejdes informationsmateriale, der kan udleveres til anmeldere.

Joan-Søstrene har følgende særlige bemærkninger til betænkningen:

Bortvisningsloven

Udvalget har overvejet, hvorfor bortvisningsloven ikke anvendes i større udstrækning, end det er tilfældet i dag. Anvendelsen sammenlignes med anvendelsen af den tilsvarende svenske lovgivning. Imidlertid burde en sammenligning ske med brugen af den tilsvarende østrigske lovgivning, hvis erfaringer indførelsen af den danske lovgivning var baseret på. Joan-Søstrene tillader sig i den forbindelse at henvise til et tidligere høringssvar afgivet 7. marts 2004 over for betænkning nr. 1439 om bortvisning af voldelige og truende personer fra hjemmet m.v. (Bilag 1). Det fremgår blandt andet af dette høringssvar, at Joan-Søstrene på det kraftigste frarådede indførelsen af en bortvisningsordning uden samtidig indførelse af interventionskontorer, således som man kendte disse fra den østrigske lovgivning.

Erfaringerne fra Østrig viste og viser fortsat, at interventionskontorerne er en afgørende forudsætning for, at bortvisningsordningen fungerer efter hensigten, herunder at der findes en varig løsning på problemerne. Ifølge lederen af interventionskontoret i Wien, Rosa Logar, er en bortvisningsordning uden interventionskontorerne nærmest værre end ingen bortvisningsordning, idet parterne efterlades i et vakuum, når de ikke tilbydes en koordineret indsats. Udover det konkrete arbejde med at yde bistand til de forurettede og krænkerne fungerer kontorerne i Østrig som videntcentre med henblik på udvikling og forbedring af indsatsen mod vold i familien. Interventionskontorerne fremstår neutrale for begge parter, og de hindrer en sammenblanding af myndighed og hjælp. Men frem for alt er kontorerne aktivt opsøgende i forhold til begge konfliktens parter.

Bortvisningsloven i sin nuværende form lægger op til, at de kommunale socialforvaltninger skal varetage de opgaver, som interventionskontorerne i Østrig løser. Socialministeriet havde allerede i betænkningen om bortvisningsloven over for Justitsministeriet tilkendegivet, at *"der ikke umiddelbart er ressourcer til rådighed for socialforvaltningerne til den indsats"*. I evalueringsrapporterne fra henholdsvis 2006 og 2009 om bortvisningsloven konstateres det, at socialforvaltningen kun var blevet kontaktet i godt halvdelen af sagerne, at socialforvaltningen forholdsvis sjældent er proaktiv, og at kendskabet til loven om bortvisning blandt socialforvaltningens medarbejdere var mangelfuld. Det er på den baggrund tydeligt, at denne form for opfølgning ikke fungerer efter den oprindelige hensigt. De manglende

interventionskontorer er efter Joan-Søstrenes opfattelse en væsentlig årsag til, at bortvisningsloven ikke anvendes i større udstrækning.

En anden grund til at bortvisningsloven ikke anvendes, skyldes som bemærket af udvalget, de enkelte politifolks manglende kendskab til loven. Det er Joan-Søstrenes erfaring, at kvinder, der er udsat for vold i hjemmet, overhovedet ikke bliver vejledt om muligheden for bortvisning af krænkeren. Politiet henviser i stedet fortsat kvinderne og deres eventuelle børn til det nærmeste krisecenter. Som det fremgår af betænkningen, anvendes politiets hjemmel til at træffe afgørelse om bortvisning uden en anmodning fra forurettede ikke i dag. Joan-Søstrene er her enige med udvalget i, at politiet nøje bør overveje at benytte denne hjemmel i konkrete tilfælde af vis grovhed.

En yderligere grund til at bortvisningsloven ikke benyttes i dag, er den, at de politifolk, der kommer til stede på adressen, tilsyneladende ikke har bemyndigelse til at træffe afgørelse om bortvisning. Det medfører, at krænkeren ikke bortvises straks, men at bortvisningen afventer en senere stillingtagen - åbenbart af anklagemyndigheden. Hermed forspildes bortvisningens formål, som var at beskytte de forurettede mod en umiddelbar fare. Desuden giver den efterfølgende bortvisningsafgørelse tydeligvis problemer for politiet omkring forkyndelse af afgørelsen. I denne forbindelse skal det derfor bemærkes, at i Østrig bortvises krænkeren umiddelbart af politiet, når bortvisning skønnes nødvendigt.

Stalking på arbejdspladser

Udvalget omtaler den problemstilling, der opstår, når stalkeren og forurettede er kollegaer. Udvalget konkluderer, at der ved grov chikane "*i almindelighed vil være grundlag for afskedigelse af den krænkende part*". Dette stemmer dog ikke overens med retspraksis. Ifølge retspraksis har krænkeren krav på en advarsel før afskedigelse, hvis arbejdsgiveren ikke skal ifalde erstatningsansvar over for krænkeren. Dette medfører, at forurettede må finde sig i at skulle arbejde sammen med krænkeren - der f.eks. kan være den forurettedes overordnet. Muligheden for tilhold i sådan situation vil være udelukket. Det havde derfor været nærliggende, hvis betænkningen også havde omfattet nærmere overvejelser og løsningsforslag på spørgsmålet om stalking (sexchikane) på arbejdspladsen. Udvalget kunne have overvejet indførelse af en lovgivning, hvorefter der skal ske umiddelbart bortvisning af krænkeren, uden at arbejdsgiveren ifalder erstatningsansvar. Problemstillingen viser nemlig med al tydelighed, at Danmark fortsat mangler en specifik lovgivning om sexchikane.

Konfliktråd

Joan-Søstrene skal henlede opmærksomheden på Karin Sten Madsens "En undersøgelse af konfliktmægling ved vold i nære relationer" udgivet i 2011 med støtte fra Justitsministeriets Forskningspulje.

Af undersøgelsens konklusion fremgår det blandt andet, at det ikke er entydigt, hvorvidt et tilbud om konfliktmægling kan være relevant som led i kvindernes rehabilitering efter partnervold. Endvidere konkluderer undersøgelsen, at et tilbud om mægling i denne type sager altid må ske på baggrund af en kvalificeret vurdering af parterne og omstændighederne omkring volden. Joan-Søstrenes erfaring fra rådgivning af kvinder, som har været udsat for stalking og/eller partnervold er, at disse kvinder ofte er i en meget skrøbelig og udsat position. Det kan derfor frygtes, at de lader sig presse til at deltage i et konfliktråd, selvom ordningen som udgangspunkt er frivillig. Presses kvinderne til at deltage i konfliktråd, forspildes formålet. Joan-Søstrene er derfor mere forbeholdne end udvalget over for forslag om behandling af disse særlige konflikter i konfliktråd.

Joan-Søstrenes forbehold skyldes også, at det ifølge betænkningen skal overlades til politiet at forestå vejledning om konfliktråd. Det bliver derfor et spørgsmål om, hvorvidt de enkelte politifolk er uddannet til at foretage den tilstrækkelige kvalificerede vurdering af parterne, i forhold til om der skal vejledes om konfliktråd. Forbeholdet baserer sig endvidere på Joan-Søstrenes erfaringer med politiets manglende rådgivning om bortvisningsloven og manglende oplysning om retten til bistandsadvokat i forbindelse med anmeldelse af voldtægt.

Cpr-nummer

Udvalget har ikke behandlet spørgsmålet om ændring af cpr-nummer i forbindelse med stalking. Joan-Søstrene skal trods dette gøre opmærksom på, at det for kvinder, som bliver forfulgt, kan være et påtrængende problem ikke at kunne skifte cpr-nummer. Dette fremgik også på høringen om stalking af Folketingets Retsudvalg den 16. marts 2011.

Såfremt der måtte ønskes uddybning af ovenstående, står Joan-Søstrene naturligvis til rådighed og fremsender til orientering en folder om os og vores arbejde.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene

Bilag 1:

Justitsministeriet
Lovafdelingen
Slotsholmsgade 10
1216 København K.

7. marts 2004

Vedrørende Deres j.nr.: 2003-730-0891 – betænkning nr. 1439 om bortvisning af voldelige og truende personer fra hjemmet m.v.

Joan-Søstrene har ved skrivelse af 20. februar 2004 modtaget ovennævnte betænkning til udtalelse.

Vold i familien koster hvert år erhvervslivet og samfundet som sådan millioner af kroner, blandt andet fordi voldens ofre forhindres i at passe deres arbejde og uddannelse/skolegang. Dertil kommer betydelige udgifter til gentagne konsultationer hos praktiserende læge, skadestuebesøg samt kortere eller længerevarende hospitalsindlæggelser. Endelig medfører vold i familien betydelig risiko for negativ social arv og kan virke skadelig for ofrenes forældrebevne.

For voldens ofre er de voldelige overgreb forbundet med stor skamfølelse og er nærmest tabubelagte. Ofrene møder ringe eller ingen forståelse fra deres nærmeste såvel som fra de offentlige myndigheder, der kunne og burde gribe ind for at bistå dem.

Joan-Søstrene har i snart 30 år rådgivet kvinder udsat for sexualiseret vold, herunder vold i parforhold, og det er vores erfaring, at kvinden typisk reagerer på volden med passivitet og angst og en markant følelse af skam, skyld og forvirring om egen situation. Dette skyldes blandt andet, at kvinden ofte har været udsat for trusler på

livet og også har været i egentlig livsfare som følge af volden. Hendes selvværdsfølelse og tillid til egen dømmekraft er sædvanligvis så svækket, at egne initiativer til at bryde ud af det voldelige forhold nærmest er illusoriske. Selvom hun er i stand til at afslutte det voldelige forhold, ser hun sig typisk ikke i stand til f.eks. at politianmelde volden eller i øvrigt at sætte sig ind i sin retsstilling.

Det er derfor med stor beklagelse, at Joan-Søstrene kan konstatere, at Justitsministeriets Strafferetsplejeudvalg ikke har forholdt sig til spørgsmålet om indførelse af interventionscentre, således som de er kendt fra Østrig.

Joan-Søstrene har ved brev af 14. oktober 2003 til Folketingets Retsudvalg redegjort indgående for nødvendigheden af indførelse af interventionscentre i forbindelse med gennemførelse af en bortvisningsordning, som den betænkningen nu skitserer. En kopi af brevet er den 2. februar 2004 videresendt til Justitsministeriets Strafferetsplejeudvalg.

Som Joan-Søstrene over for Retsudvalget har anført, er det fundamentalt nødvendigt, at der samtidig med ordningens indførelse etableres interventionscentre. Langvarig og gentagen vold i hjemmet kræver en hurtig opfølgning over for parterne i forbindelse med beslutning om bortvisning, såfremt hensigten med bortvisningen rent faktisk er, at de involverede parter på sigt skal kunne fungere ordentlig i en almindelig samfundsmæssig sammenhæng.

Joan-Søstrene finder det hverken realistisk eller formålstjenligt, at denne opgave søges løst af de kommunale socialforvaltninger. Og Joan-Søstrene har da også bemærket sig, at Socialministeriet over for Justitsministeriets Strafferetsplejeudvalg (jf. s. 128) har tilkendegivet, at *"der ikke umiddelbart er ressourcer til rådighed for socialforvaltningerne til den indsats"*. Inddragelse af de sociale myndigheder kan i øvrigt have den uheldige effekt, at kvinder vil afstå fra at kontakte politiet med henblik på bortvisning af den voldelige partner af frygt for socialforvaltningens indblanding, herunder tvangsfjernelse af eventuelle børn.

Joan-Søstrene har følgende konkrete bemærkninger:

Ofrets eventuelle provokationer

Joan-Søstrene deler ikke Strafferetsplejeudvalgets synspunkter på s. 91 om, at ofrets eventuelle provokationer kan berettige, at der ikke foretages bortvisning af krænkeren. Som Strafferetsplejeudvalget selv er inde på i sine bemærkninger på s. 91, er det også Joan-Søstrenes erfaring, at et voldeligt forhold ikke ophører med at være voldeligt uden udefrakommende intervention. Dette uafhængigt af ofrets eventuelle provokationer, skænderier mellem parterne eller krænkerens alkoholindtagelse. Selvom volden udøvet i "ekstraordinære" situationer, er det vold, som er strafbelagt i medfør af straffeloven, som udsætter et andet menneske for (livs-)fare, og som derfor bør føre til bortvisning, hvor betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Samlivets varighed

På s. 94 bemærkes, at samlivets korte varighed kan medføre, at bortvisning af krænkeren kan fremstå som urimelig. Det er Joan-Søstrenes opfattelse, at bortvisning bør kunne finde sted uanset samlivsforholdets varighed i det øjeblik, at ofret har opgivet egen bolig for at indgå i samlivet. Det vil ikke være betryggende, hvis

samlivets varighed skal indgå som parameter i vurderingen af, hvorvidt der er grundlag for bortvisning.

Anbringelse af børn uden for hjemmet og frivillig misbrugsbehandling

På s. 94 bemærker Strafferetsplejeudvalget endvidere i forbindelse med proportionalitetskravet at anbringelse af børn uden for hjemmet kan få betydning for afgørelser om bortvisning. Joan-Søstrene anser tvangsfjernelse af børn som en betydelig mere indgribende foranstaltning end bortvisning af en voldsudøver. Tilsvarende bør krænkeren ikke kunne unddrage sig en bortvisning ved at fremsætte tilbud om f.eks. at underkaste sig misbrugsbehandling. Sådanne frivillige tiltag bør under alle omstændigheder alene kunne tillægges vægt i forbindelse med en afgørelse af en eventuel forlængelse af bortvisningen og dermed aldrig i bortvisningens første periode.

Bortvisning uden krav om aktuel kriminalitet

Det er positivt, at der i kap. 4, afsnit 6 også foreslås bortvisning uden krav om aktuel kriminalitet, idet det er Joan-Søstrenes erfaring, at vold i parforhold ofte tillige har karakter af trusler om vold, som medvirker til at fastholde ofret i en helbredstruende samlivskonstruktion. Også børn, som ikke nødvendigvis er direkte omfattet af truslerne, påvirkes heraf og vokser op i en tilværelse præget af angst for, at truslerne realiseres.

Særligt om begrebet ”husspektakler”

På side 98 anvendes udtrykket husspektakler. Joan-Søstrene er klar over, at udtrykket ikke er Strafferetsplejeudvalgets opfindelse, men det er et særdeles stødende udtryk, når det tages i betragtning, at det dækker over mennesker, der lever i reel frygt for liv og lemmer i deres eget hjem. Tilsvarende grotesk er det dog, at vold mod kvinder ofte pådømmes som en forstyrrelse mod den offentlige orden og ikke som vold efter straffelovens almindelige bestemmelser. Husspektakler er et særdeles nedværdigende og stigmatiserende udtryk for et alvorligt samfundsmæssigt problem.

Trusler som grundlag for bortvisning

Joan-Søstrene er enige med et flertal i Strafferetsplejeudvalget i, at det ikke skal accepteres, at trusler kan fremsættes i et miljø, hvor der kan være nærliggende risiko for at truslerne realiseres, uden mulighed for indgreb. Ligeledes støtter Joan-Søstrene forslaget om, at trusler om simpel vold kan være omfattet af bortvisningsreglen. Tilsvarende finder Joan-Søstrene det positivt, at man med forslaget søger at indføre en ordening, hvorefter det er muligt at gribe ind, inden konflikten kulminerer, og volden er begået.

Almindeligt tilhold

Joan-Søstrene støtter forslaget om at kombinere bortvisningen med et almindeligt tilhold og et geografisk bestemt tilhold. Tilsvarende er det efter Joan-Søstrenes erfaring vigtigt, at bortvisningsmuligheden er undergivet offentlig påtale, jf. Strafferetsplejeudvalgets bemærkninger på s. 106 om ofrets frygt for repressalier m.v.

Ofrets forståelse og bortvisningens forlængelse

Derimod forekommer Strafferetsplejeudvalgets bemærkninger på s. 108 om, at ofret forventes at udvise forståelse for indgrebet, hvor dette er foretaget uden hendes anmodning, noget urealistiske. Det er Joan-Søstrenes erfaring, at kvinder udsat for

vold typisk reagerer med forvirring og angst, og det er derfor urimeligt at forvente en aktiv stillingtagen fra ofrets side til en bortvisning og til en eventuel efterfølgende opretholdelse. Der kan i øvrigt stilles spørgsmålstejn ved, hvem eller hvilke instanser, der på objektivt grundlag kan forventes at vurdere ofrets tilstand og tanker. Dette ville være et naturligt led i interventionscentrets virke, og det forekommer ikke rimeligt, at denne vurdering henlægges til f.eks. politiet, som ikke er uddannet til at kunne bedømme ofrets reaktioner på volden. Derudover er det Joan-Søstrenes erfaring, at politiet desværre ofte udviser meget ringe forståelse for vold i parforhold og i særdeleshed for ofrets situation.

Genoptagelse af samlivet

Det bør ikke inden for den første periode af en bortvisning (i betænkningen foreslået i op til fire uger) være en gyldig grund for ophævelse af bortvisningen, at samlivet er genoptaget. Det er afgørende, at parterne – uanset modsatte ønsker – holdes adskilt, og dette er også begrundelsen for, at genoptagelse af samlivet i bortvisningsperioden er underlagt bødestraf for såvel offer som krænker i Østrig. Dette giver endvidere ofret en legitim grund over for krænkeren til ikke at acceptere dennes tilbagevenden til hjemmet før bortvisningens udløb. I Østrig er det blandt andet interventionscentrenes opgave at informere offer som krænker herom, herunder at bistå dem med en de facto adskillelse så længe bortvisningen er gældende.

Krænkerens opholdssted

Joan-Søstrene er enige i Strafferetsplejeudvalgets bemærkninger på s. 115 om, at der bør tilvejebringes hjemmel til at pålægge krænkeren at oplyse adresse og telefonnummer. Det er Joan-Søstrenes erfaring, at ofrene har behov for at vide, hvor krænkeren opholder sig af hensyn til deres følelse af tryghed og sikkerhed. Det er i øvrigt erfaringerne fra Østrig, at krænkeren typisk tager ophold i bortvisningsperioden hos sin mor.

Bistandsadvokat

Joan-Søstrene har bemærket sig, at der foreslås indført en regel om obligatorisk advokatbistand til krænkeren. Det forekommer besynderligt, at noget tilsvarende ikke gælder for ofret. På s. 121 fremgår det tværtimod, at Strafferetsplejeudvalget forventer, at en advokatbeskikkelse for ofret vil kunne medvirke til at gøre bortvisningsprocessen mere omfattende end tilsigtet. Det fremgår ikke nærmere, hvorfor dette skulle være tilfældet. Det er Joan-Søstrenes erfaring, at netop ofre for vold – og voldtægt – har et stort og i øvrigt berettiget behov for juridisk bistand i forbindelse med et overgreb. Ordningens fakultative karakter pålægger desuden politiet en ekstra vejledningspligt. Det er desværre Joan-Søstrenes erfaring, at politiet i forvejen har svært ved at leve op til oplysningspligten i retsplejelovens bestemmelser vedrørende voldtægtsofres ret til advokatbistand. 80% af de kvinder, der henvendte sig til Joan-Søstrene i 2002 om voldtægt, var ikke blevet vejledt om retten til bistandsadvokat. Så meget desto større er behovet for obligatorisk advokatbistand til ofret, når der henses til, at forslaget ikke omfatter indførelse af interventionscentre.

Pådomte sagsomkostninger

For så vidt angår eventuelle pådomte sagsomkostninger ved bortvisningssagen ville det være en tiltrængt fornyelse i dansk ret, såfremt man kunne henføre disse omkostninger under en form for ”særgæld” under krænkerens bodel ved en senere

bodeling. Dermed undgår ofret at skulle bøde for volden både legemligt, sjælelig og økonomisk.

Afhentning af personlige effekter

Krænkerens afhentning af nødvendige personlige effekter, jf. s. 120, bør efter Joan-Søstrenes opfattelse alene kunne ske, såfremt dette er uopsætteligt – f.eks. på grund af erhverv – og såfremt politiet vurderer, at begæringen ikke alene fremsættes i chikanøst øjemed. Under alle omstændigheder bør det sikres, at ofret adviseres forud for afhentningen.

Skriftlig vejledning til ofret

Af betænkningens s. 121 og 123 fremgår det, at ofret skal vejledes skriftligt om sin retsstilling. En sådan vejledning kan passende udfærdiges til andre ofre for sexualiserede voldelige overgreb som f.eks. voldtægtsofre. Disse ofre er ved politianmeldelsen typisk i en tilstand, hvor en eventuel mundtlig vejledning er utilstrækkelig, og vejledningen i øvrigt er afhængig af den enkelte politiassistents velvilje og formuleringsevne.

Administrativ rekurs

Det forekommer ikke rimeligt, at et offer, der har fremsat en anmodning om bortvisning, ikke kan indbringe et afslag herpå for retten, men er henvist til administrativ rekurs, jf. s. 122. Ofret har – på lige fod med krænkeren – krav på en retlig bedømmelse af et eventuelt afslag, ligesom ofret har krav på den hurtige behandling (maksimalt 5 dage), som Strafferetsplejeudvalget foreslår i relation til krænkeren, når denne bliver bortvist. Som minimum bør der fastsættes tilsvarende frist for behandlingen af den administrative rekurs.

Kontaktpersoner

Af de allerede fremførte grunde vedrørende interventionscentre kan Joan-Søstrene ikke tilslutte sig Strafferetsplejeudvalgets bemærkninger s. 127 om udpegning af en kontaktperson for ofret hos henholdsvis politi og sociale myndigheder. Det bemærkes i den forbindelse, at der i dag er meget begrænsede muligheder for f.eks. psykologbistand til voldsofre, idet disse er underlagt den almindelige psykologkriseordning, hvorefter ofret er henvist til en egenbetaling på 40% af udgiften til psykologbistand. Dette er i skarp kontrast til regeringens bemærkninger om, at der bør gøres så meget som muligt for at bekæmpe vold i hjemmet. Det er afgørende for ofrets reelle mulighed for at bryde ud af det voldelige forhold, at der i en overgangsperiode tilbydes psykologbistand til såvel offer som eventuelle børn.

Tilhold uden anmodning

Joan-Søstrene finder det positivt, at Strafferetsplejeudvalget foreslår, at krænkeren kan meddeles tilhold uden at der foreligger anmodning herom fra ofret. Joan-Søstrene forudsætter, at politiet instrueres i pligten til at udstede sådanne tilhold, idet det er Joan-Søstrenes erfaring, at politiet ofte er tilbageholdende over for kvinder, som søger bistand i form af polititilhold over for en tidligere og voldelig samlever/kæreste. Det er endvidere erfaringen, at mange kvinder nægtes retten til at anmelde et voldeligt forhold under henvisning til, at det sikkert er kvindens egen skyld. Det bemærkes, at såfremt bortvisningskompetencen skal ligge hos politiet, bør dette følges op med uddannelse og en generel holdningsbearbejdning – således som det løbende sker i Østrig, hvor ansatte fra interventionscentre underviser på politiskolerne.

Særligt om det geografisk bestemte tilhold

Der bør ikke, som anført i betænkningen s. 139, gælde strengere betingelser for meddelelse af et geografisk bestemt tilhold end for tilhold i almindelighed. Det er Joan-Søstrenes erfaring, at ofrene og deres børn nødvendigvis har behov for trykt at kunne gå på arbejde, i skole m.v. Joan-Søstrene kan heller ikke tilslutte sig, at et geografisk bestemt tilhold alene kan meddeles, hvor der er sket bortvisning, jf. s. 140. I de særlige tilfælde, hvor bortvisning ud fra en proportionalitetsbetragtning ikke kan foretages af hensyn til krænkerens erhvervsudøvelse har ofret reelt ikke anden mulighed end at flygte fra det voldelig samliv i det fælles hjem. Geografisk bestemt tilhold bør i disse særlige situationer kunne meddeles.

Bortvisningens længde

Det fremgår af betænkningen, at bortvisning kan finde sted i op til fire uger. Der er imidlertid ikke fremsat forslag om nogen nedre grænse for bortvisningens længde. Joan-Søstrene kan ikke støtte en bortvisningsordning på dette grundlag. Erfaringerne fra Østrig viser, at bortvisningen bør udstrækkes til et sådant tidsrum, at parterne reelt får ro til at overveje og forholde sig til de ukonstruktive samlivsmønstre, som de indgår i. I alle de øvrige nordiske lande er der fastsat en minimumsfrist på ikke under en uge. Det er Joan-Søstrenes erfaring, at ofret for volden i dagene efter det voldelige overgreb er i krise, også selvom hun måtte have oplevet lignende traumatiserende overgreb tidligere. Ofrets frustration og angst i krisens akutte fase sætter hende typisk i en situation, hvor hun er ude af stand til træffe beslutninger på et mere rationelt og velovervejet grundlag, og ofret har derfor brug for at være ”fredet” i et rimeligt tidsrum, dersom bortvisningsordningens formål skal realiseres og de involverede parter på sigt skal kunne fungere ordentlig i en almindelig samfundsmæssig sammenhæng. Joan-Søstrene vil således anbefale, at der fastsættes en nedre minimumsgrænse for bortvisningens længde på 7 dage.

Afsluttende bemærkninger

Det er positivt, at regeringen foreslår, at der skal gøres så meget som muligt for at bekæmpe vold i hjemmet. Vold i familien er en forbrydelse, som er karakteriseret ved at den oftest begås af mænd mod kvinder. Volden er et alvorligt samfundsmæssigt problem, hvor der ikke er nogen vindere – kun tabere.

Som det fremgår af betænkningen, er behovet for bistand til såvel offer som krænker både juridisk, psykologisk og socialt. Der skal eventuelt indgives separations- eller skilsmissebegæring, træffes beslutning om fordeling af forældremyndighed, samværsret og boligforhold, parterne skal eventuelt i terapi – enten sammen eller hver for sig – og der skal løses konkrete problemer som for eksempel betaling af husleje. Der skal ydes vejledning – ikke mindst til ofret for volden – om forhold, der konkret er forbundet med bortvisningen, herunder om forlængelse af denne, om mulighed for tilhold, geografisk bestemt tilhold m.v.

Med andre ord er den rådgivning, som ofret for volden har behov for, så kompleks, at det ikke er rimeligt at henvise ofret til de eksisterende sociale myndigheder, en skriftlig vejledning og reglerne for fri proces og retshjælp, således som Justitsministeriets Strafferetsplejeudvalg forudsætter i betænkningen s. 128.

Erfaringerne fra Østrig viser, at interventionscentrene er en afgørende forudsætning for, at bortvisningsordningen fungerer efter hensigten, herunder at der findes en varig løsning på problemerne. Ifølge lederen af Interventionscentret i Wien Rosa Logar er en bortvisningsordning uden interventionscentre nærmest værre end ingen bortvisningsordning, idet parterne efterlades i et vakuum, når de ikke tilbydes en koordineret indsats. Udover det konkrete arbejde med ofre og krænkerne fungerer centrene i Østrig som videncentre med henblik på udvikling og forbedring af indsatsen mod vold i familien.

Interventionscentrene yder bistand til både offer og krænker. Centrene fremstår neutrale for begge parter og de hindrer en sammenblanding af myndighed og hjælp. Men frem for alt er centrene aktivt opsøgende i forhold til begge konfliktens parter.

Netop interventionscentrenes opsøgende funktion er i relation til ofre for vold altafgørende. Som professor i psykiatri ved Universitet i Oslo Alv A. Dahl anfører i sin bog "Charmør og Tyrann" på s. 250 vedrørende ofrets reaktionsmønster på volden:

"Mennesker der lever i en fastlåst situation, hvad enten det er i et gidseldrama eller i et ægteskab, føler ofte en stærk psykologisk binding til den der begår overgrebet. Al magt ligger i hans hænder, og dette indretter offeret sig efter. Manglende kendskab til typiske offerreaktioner gør at f.eks. politiet ikke altid tager mishandlede kvinder alvorligt.

Victimologien, læren om offerreaktioner, er bl.a. bygget på erfaringer fra mennesker som har været udsat for overgreb. Den viser at ofre oftere end antaget er ude af stand til at væge sig mod overgreb eller orientere sig om og bruge de hjælpetilbud der findes. Derfor må samfundets hjælpeforanstaltninger til ofre bygges på andre måder".

Joan-Søstrene må på baggrund af sin snart 30-årige erfaring med rådgivning af ofre for volden derfor desværre på det kraftigste fraråde at indføre en bortvisningsordning uden samtidig indførelse af interventionscentre, således som man kender dem fra Østrig.

Med venlig hilsen

Joan-Søstrene